

Rechtshistorische Courant

Inhoud April 2023

<i>Inhoud April 2023</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	2
<i>In memoriam Hilde Symoens</i>	3
<i>Recent verschenen</i>	4
<i>Call for Papers</i>	5
Call for papers – ‘The Tangier Statute Centenary Conference’ – 18 december 2023 (Deadline 15 mei 2023).....	5
Call for papers – ‘Food, Rules and the City’ – 16 - 17 november 2023 (Deadline 15 april 2023)	5
Call for papers – 2023 volume ‘Rechtskultuur, Shaping Europe’ (Deadline 30 oktober 2023)	5
<i>Kalender</i>	6
6 april 2023 – Lectio door dr. Maarten Manse, Leiden	6
14 april 2023 – Afscheidssymposium ter ere van Harry Dondorp, Amsterdam	6
19 april 2023- Studiedag: La principauté de Liège : une histoire finie ? Bilan et perspectives dans le champ des disciplines historique et juridique, Luik.....	7
20 april 2023 - Lectio door Jan Lokin (minor): “Continuïteit van zakelijke rechten als een draad van Ariadne in het Romeinse recht”, Leiden	7
20 april 2023 – Presentatie Procesgids Commissarissen-deciseurs, Maastricht.....	8
28 april 2023 – Presentatie van de biografie van H.L. Drucker, Leiden	8
19-20 mei 2023 – Congres Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons, ‘Eten en Drinken’, Rijsel.....	9
25 mei 2023 - prof.mr. Rick Verhagen over zekerheid en krediet in het Romeinse recht, Leiden	9
8-10 juni 2023 – Conferentie ‘Standardisation and Localism in the Legal and Economic world of the Romans’, Brussel en Gent	10
16-17 november 2023 - ‘Wine & Institutions in the Ancient World’ , Gent	10
<i>Varia</i>	11
Vacature juniorprofessoraat over de geschiedenis van Vlaanderen vanuit het perspectief van Europese en globale verstrengeling, Universität Paderborn	11
Het archief van OVR is nu toegankelijk voor iedereen.....	11

Woord vooraf

Waarde lezer,

A brave new world.

Artificiële intelligentie heeft recent grote stappen vooruitgezet. Slechte studenten hoeven niet meer zelf in de pen te kruipen. Om een middelmatige tekst te produceren kunnen ze een beroep doen op ChatGPT. Een plaatje erbij? Dat kan DALL-E 2 wel genereren en ga zo maar verder. Gelukkig is het nog wel even wachten tot die systemen goede papers zullen kunnen schrijven.

Ondertussen blijkt dat AI ook goede toepassingen kent. Denk bijvoorbeeld aan het automatisch transcriberen en genereren van trefwoorden en andere metadata bij massaal ingescande procesbundels uit de archieven (voor meer, zie het HUF-project van Hylkje de Jong). Otto Vervaart belicht in zijn blog nog een andere interessante vernieuwing: de automatische vertaling van de bronnen ([zie hier](#)). Een Hongaarse jurist, Béla Pokol, heeft zich onlangs onledig gehouden met het vertalen van de Digesten in veertien talen. Hij gebruikte daarvoor de Engelse vertaling door Scott en liet de AI-vertaalsoftware DeepL verder vertalen. De blogspots van Vervaart zijn wel eens prachtige artikelen op zich en dat is bij deze post niet anders. De vertalingen zijn nog niet eens zo slecht en Vervaart ziet in elk geval een goede hulp in de vertaalsoftware voor iemand die bijvoorbeeld een eigen tekst over Romeins recht in een andere taal moet vertalen. Het is wel duidelijk dat zijn eigen voorkeur toch nog steeds gaat naar vertalingen van Latijnse teksten door erudiete collega's die niet enkel de woorden, maar ook de geest van de Romeinse juristen in hun vertaling kunnen verwerken.

Dat zit er voorlopig nog niet in. Maar, in 1979 toen ik als tiener mijn eerste computer zag, had ik nooit kunnen bevroeden dat zo'n ding ooit de Latijnse teksten waar ik zo op zat te zwoegen, zou kunnen vertalen. Ik weet niet of mijn toenmalige zelf dat ook zou gedacht hebben, maar achteraf ben ik blij dat ik toen geen DeepL en consoorten had om mij van het vertaallabeur te bevrijden. AI kan een pad naar luiheid worden, waardoor we het zelfs niet meer merken dat die artificiële 'intelligentie' domme dingen uitkraamt. Het kan echter net zo goed een interessant instrument worden om nog beter te worden. Dat hangt van ons af. Hoe dan ook, wordt vervolgd...

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Florenz Volkaert

In memoriam Hilde Symoens

Met droefheid melden wij het overlijden op 5 maart 2023 van Hilde Symoens, geboren te Sint-Jans-Molenbeek op 19 april 1943. Hilde Symoens overleed in Gent, na een moedige, maar vruchteloze, strijd tegen de kwaal die haar slechts enkele maanden geleden getroffen had. Haar loopbaan startte met een zeer gewaardeerde licentiatesthesis, in 1964, onder de leiding van Raoul Van Caenegem, en ze doctorde bij hem in 1969 over het inmiddels sterk uitgebreide thema van 'De Brabantse leden van de Germaanse natie van de rechtsuniversiteit van Orleans (1444-1555)'. Het was de start van haar koninklijke weg naar ontelbare facetten van de middeleeuwse en vroegmoderne universiteitsgeschiedenis in geheel Europa, waarbij ze in het bijzonder de rechtenstudenten bestudeerde. Op basis van indrukwekkend archiefwerk verrichtte ze veel erudiet basisonderzoek, en bezorgde ze tussen 1971 en 2015, in vier copieuze boekdelen, kritische lijsten van alle studenten uit de Germaanse natie die zich inschreven aan de universiteit van Orléans tussen 1444 en 1602. Op basis van dit immens basiswerk en van talloze detailstudies was Hilde Symoens in staat tot meesterlijke syntheses over de Europese universiteiten, die gestalte kregen, met hulp van vele collega's in Europa en de V.S., in twee delen van 'A History of the University in Europe' (Cambridge University Press, 1992-96).

In de loop der jaren had ze een internationaal netwerk van experts over onderwijs en pedagogie opgebouwd, en organiseerde ze met hen tal van congressen over het concept universiteit. Ze werd woordvoerder van een 'new history of universities', met reeds in 1978 een programmatisch essay, 'Universiteitsgeschiedenis als bron voor sociale geschiedenis', waarbij de klemtoon niet langer enkel lag op de intellectuele aspecten, maar tevens op de sociale herkomst en waardering van de studenten. Door haar gezag en de bewondering voor haar eruditie en haar organisatietalent, verbaasde het niemand dat ze opeenvolgend secretaris en voorzitter werd van de prestigieuze 'Commission Internationale pour l'Histoire des Universités'.

Niets was toeval in dat lange succesverhaal. De kern lag in haar onmetelijke werkkraft, en in haar talent om glashelder het concept universiteit in Europa in mensentaal te vertolken. Ze was ook een getalenteerde en polyglotte lesgeefster, een van de weinigen die zowel de middeleeuwen als de vroegmoderne tijd doceerde. Van 1986 tot 2001 was ze hoogleraar Middeleeuwse geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en van 2001 tot 2008 hoogleraar Moderne Tijden aan de Universiteit Gent. Ze werd gastonderzoeker aan het Max Planck Institute in Frankfurt, gasthoogleraar in Berkeley en UCLA, en aan het Merton College in Oxford.

Minder bekend, maar niet minder cruciaal is de gedrevenheid waarmee Hilde Symoens jonge wetenschappers, materieel, moreel en psychologisch ter hulp is gesnel. Ontelbare buitenlandse studenten en doctorandi kregen bij haar thuis onderdak en steun voor hun loopbaan. Ze had daarbij een scherp oog voor reëel talent, niet naïef, wel na kritische analyse. Het hoeft dan ook dan niet te verbazen dat Hilde Symoens, als lid van de Koninklijke Vlaamse Academie, samen met Dominique Willems naar het Nederlandse voorbeeld, 'founding mother' werd van de Jonge Academie in Vlaanderen. Zij was ook een zeer gewaardeerd lid van het Comité voor Rechtsgeschiedenis en van de redactieraad van de *Iuris Scripta Historica*.

Rouwbericht van de KVAB, opgesteld door Walter Prevenier, hier, met kleine aanpassingen hernomen met toestemming van de auteur en Vast Secretaris Karel Velle.

Recent verschenen

L. BERKVENS, PROCESGIDS, *Commissarissen-deciseurs te Maastricht*, Uitgeverij Verloren, ISBN 9789464550566, 2023, 108 p., €14.

Deze procesgids is bedoeld als handreiking voor degenen die onderzoek willen doen in de oude rechterlijke archieven van Maastricht, die worden bewaard in het Historisch Centrum Limburg. De rechtspleging in hoger beroep door de Commissarissen-deciseurs staat daarbij centraal. De Commissarissen-deciseurs fungeerden vanaf 1546 tot 1794 als de hoogste bestuurlijke en rechterlijke instantie te Maastricht namens de hertog van Brabant en de prinsbisschop van Luik als medeheren van Maastricht. Na de verovering van Maastricht door Frederik Hendrik in 1632 bleef de Tweeherigheid in stand, maar gingen de Brabantse rechten over op de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden.

Prof.dr. A.M.J.A. (Louis) Berkvens is emeritus hoogleraar rechtsgeschiedenis aan de Universiteit Maastricht en was bijzonder hoogleraar rechtsgeschiedenis der Limburgse Territoria vanwege het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap.

Call for Papers**Call for papers - 'The Tangier Statute Centenary Conference' - 18 december 2023 (Deadline 15 mei 2023)**

Op 18 december 2023 organiseren Willem Theus (KU Leuven - UCLouvain), Dr. Michel Erpelding (Universiteit van Luxemburg), Prof. Dr. Francesco Tamburini (Universiteit van Pisa), Prof. Dr. Fouzi Rherrousse (Universiteit van Oujda) en Prof. Dr. Geert Van Calster (KU Leuven) een conferentie in Tanger om het honderdjarig bestaan van het Statuut van Tanger, ondertekend te Parijs, te vieren. Onderzoeksvorstellen van 150-200 woorden en een kort CV kunnen tot 15 mei 2023 naar het volgende emailadres: tangerstatut100@gmail.com gestuurd worden.

Meer info vindt u [hier](#) of door contact op te nemen met willem.theus@kuleuven en/of geert.vancalster@kuleuven.be

Call for papers - 'Food, Rules and the City' - 16 - 17 november 2023 (Deadline 15 april 2023)

De VUB en ULB organiseren op 7 en 8 december 2023 de conferentie: "Food, Rules and the City". de conferentie wil de verschillende methodologieën ter bestudering van de altijd aanwezige kwestie van de regulering van de voedselmarkt onderzoeken, alsook de uiteenlopende benaderingen van diverse historische actoren, instellingen en contexten bij de behandeling van aanhoudende vraagstukken. Om deel te nemen kan u tot 15 april een voorstel sturen naar brusselsfoodconference2023@gmail.com met vermelding van uw naam, wetenschappelijke affiliatie, een korte biografie (ongeveer 150 woorden), voorlopige titel en een samenvatting (200 woorden) van de paper die u wilt presenteren.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen .

Call for papers - 2023 volume 'Rechtskultur, Shaping Europe' (Deadline 30 oktober 2023)

Shaping Europe is het thema van de jaargang 2023 van Rechtskultur. Met Shaping Europe willen de redacteurs zich richten op de wijze waarop wetgevers, rechtbanken en rechtsgeleerden door de eeuwen heen hebben bijgedragen aan verschillende concepten en verhalen over Europa en op de erfenis van deze verschillende opvattingen. De redactie verwelkomt bijdragen uit alle relevante wetenschapsgebieden met een maximale lengte van 100.000 tekens. Bijdragen moeten worden ingediend via rechtskultur@ur.de voor 30 oktober 2023.

Kalender**6 april 2023 – Lectio door dr. Maarten Manse, Leiden****Tijdstip:** 6 april, 17:30**Locatie:** afdeling Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Leiden (Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25 Leiden, A-vleugel, 3e verdieping)

Op donderdag 6 april 2023 geeft dr. Maarten Manse een lectio over de invloed van de erfenis van verdragen die de VOC vóór de negentiende eeuw met Indonesische vorsten sloot alsmede de bestuurspraktijk in Nederlands-Indië. Nederlandse ambtenaren besteedden zo een aanzienlijk deel van hun werk, zoals belastingheffing of ordehandhaving, uit aan vorsten en andere lokale, inheemse bestuurders en hoofden. Deze contracten gaven legitimiteit aan het koloniaal gezag en stoelden op een lange traditie van de vroege ontwikkeling van het internationaal recht.

Manse zal ingaan op de bestuurspraktijk die achter de ogenschijnlijk nette orde van verdragen en contracten schuilging. Hij poogt ons beeld van kolonialisme te verfijnen, door te laten zien hoe allerlei lokale belangen, ideeën en praktijken vormgaven aan kolonialisme, en dat koloniaal bestuur, recht en politiek veelal van onderaf werden vormgegeven.

U bent van harte uitgenodigd om deze lectio bij te wonen. Vóór de lectio vindt vanaf 17:30 een borrel plaats op de afdeling Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Leiden (Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25 Leiden, A-vleugel, 3e verdieping). De lectio vangt vervolgens aan om 18:30 uur. U wordt verzocht zich aan te melden via philipsvanleyden@gmail.com.

14 april 2023 – Afscheidssymposium ter ere van Harry Dondorp, Amsterdam**Tijdstip:** 14 april, 16:30-18:30**Locatie:** Vrije Universiteit in Aurora (Hoofdgebouw VU, De Boelelaan 1105, Amsterdam)

In de loop van dit jaar neemt Harry Dondorp afscheid van de Vrije Universiteit, waar hij meer dan 40 jaar Rechtsgeschiedenis heeft gedoceerd. Harry heeft over het middeleeuwse Romeinse recht gepubliceerd; daarnaast is hij een internationaal erkend en zeer gewaardeerde kanonist, letterlijk een doctor in de beide rechten! Een dergelijk afscheid dient luister bijgezet te worden. Op vrijdag 14 april organiseert de Vrije Universiteit dan ook vanaf 13.30 tot 16.30 een afscheidssymposium over thema's die zijn wetenschappelijke interesses raken. Dat zal plaatsvinden aan de Vrije Universiteit in Aurora (Hoofdgebouw VU, De Boelelaan 1105, Amsterdam).

U bent van harte uitgenodigd deel te nemen aan het symposium, waar prof. Wolfgang Ernst (Oxford), prof. David Ibbetson (Cambridge), prof. Yves Mausen (Freiburg) en prof. Andreas Thier (Zürich) zullen spreken, en met uw aanwezigheid uw waardering voor Harry uit te drukken.

Na het symposium bent u vanaf 16:30 uiteraard welkom bij de facultaire afscheidsbijeenkomst en receptie. Deze duurt tot 18:30.

In verband met de organisatie verzoek ik u zich vooraf op te geven op secretariaat.rr.tls.rch@vu.nl. Uiteraard bent u ook zonder opgave van harte welkom.

Het programma kan u [hier](#) terugvinden. Voor meer informatie kan u contact opnemen met prof. Hylkje de Jong (h.de.jong@vu.nl)

19 april 2023- Studiedag: La principauté de Liège : une histoire finie ? Bilan et perspectives dans le champ des disciplines historique et juridique, Luik

Tijdstip : 19 april, 8:45-17:30

Locatie : Salle du Conseil B31 Place des orateurs, 3, 4000Liège

Op 19 april organiseert de Universiteit van Luik (Jean-François Gerkens) in samenwerking met Wim Decock (UCLouvain/ULiège) een studiedag gewijd aan de geschiedenis en het recht van het Prinsdom Luik. Het doel van de dag is een historiografische evaluatie van dit onderzoeksterrein op te stellen en samen pistes voor toekomstig onderzoek te schetsen.

Het programma is [hier](#) terug te vinden.

De toegang is gratis, maar de organisatie vraagt in te schrijven via de organisatoren of via de QR-code die je [hier](#) terugvindt. Voor meer info: zie [hier](#) of via het [facebookevenement](#).

20 april 2023 - Lectio door Jan Lokin (minor): “Continuïteit van zakelijke rechten als een draad van Ariadne in het Romeinse recht”, Leiden

Tijdstip: 20 april, 17:30

Locatie: afdeling Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Leiden (Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25 Leiden, A-vleugel, 3e verdieping)

Op 20 april zal Jan Lokin (minor) een lectio geven met de titel: “Continuïteit van zakelijke rechten als een draad van Ariadne in het Romeinse recht”. Lokin zal ingaan op “slapende” eigendomsacties in het Romeinse recht, iets dat het Nederlandse recht vreemd is. In het Romeinse recht was continuïteit van zakelijke rechten sterk verankerd. Het was flexibeler dan het Nederlandse recht in de gevallen waarin sprake was van vereniging en afscheiding van zaken. Waar het Nederlandse recht gekenmerkt wordt door eenvoud, was het Romeinse recht subtieler. De eigendomsacties en de daarbij horende rechten sliepen zolang een zaak door verbinding bestanddeel was geworden van een andere zaak. Ze konden echter in bepaalde gevallen ontwaken op het ogenblik dat dit bestanddeel werd afgescheiden. Gold dit ontwaken ook voor beperkte rechten?

U bent van harte uitgenodigd om deze lectio bij te wonen. Vóór de lectio vindt vanaf 17:30 een borrel plaats op de afdeling Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Leiden (Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur 25 Leiden, A-vleugel, 3e verdieping). De lectio vangt vervolgens aan om 18:30 uur. U wordt verzocht zich aan te melden via philipsvanleyden@gmail.com.

20 april 2023 – Presentatie Procesgids Commissarissen-deciseurs, Maastricht

Tijdstip: 20 april, 15:30-17:00

Locatie: Stadhuis, Markt 78, 6211 CL Maastricht

Het bestuur van de Stichting tot Uitgave van de bronnen van het Oude Vaderlandse Recht heeft het genoegen U uit te nodigen voor de presentatie van de Procesgids Commissarissen-deciseurs te Maastricht. Deze procesgids is bedoeld als handreiking voor degenen die onderzoek willen doen in de oude rechterlijke archieven van Maastricht, die worden bewaard in het Historisch Centrum Limburg. De rechtspleging in hoger beroep door de Commissarissen-deciseurs staat daarbij centraal.

De Commissarissen-deciseurs fungeerden vanaf 1546 tot 1794 als de hoogste bestuurlijke en rechterlijke instantie te Maastricht namens de hertog van Brabant en de prinsbisschop van Luik als medeheren van Maastricht. Na de verovering van Maastricht door Frederik Hendrik in 1632 bleef de Tweeherigheid in stand, maar gingen de Brabantse rechten over op de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden.

Programma:

15.00-15.30u Inloop, koffie en vlaai

15.30 Opening door middagvoorzitter Prof. Dr. Bram van Hofstraeten

15.35-15.55u Em. Prof. Dr. Louis Berkvens, Presentatie over de rechtspleging door de Commissarissen-deciseurs

16.00-16.20 Dr. Paul Brood, Presentatie over de pracht en praal van de Commissarissen-deciseurs

16.30u Aanbieding eerste exemplaar aan mevr. Mr. M. Bijker, voorzitter van de Rechtbank Limburg, en aanbieding van het tweede eerste exemplaar aan mevr. Mr. Annemarie Penn-te Strake, burgemeester van Maastricht.

Aansluitend genoeglijk samenzijn. Gelegenheid tot bezoeken van de Burgemeesterskamer, voorheen zetel van het Indivies Laaggerecht.

In verband met de accommodatie in de oude raadszaal is het aantal deelnemers beperkt tot 50 personen. Graag aanmelden via email: p.brood@planet.nl.

28 april 2023 – Presentatie van de biografie van H.L. Drucker, Leiden

Tijdstip: 28 april, 14:30-17:00

Plaats: Volkshuis, Apotheekersdijk 33 Leiden

Op 28 april 2023 vind in Leiden de presentatie van de biografie van H.L. Drucker plaats. Hieronder kan u het programma terugvinden.

14.30 uur - 15.00 uur Inloop

15.00 uur - 15.15 uur *Het schrijven van deze biografie* door prof.em.dr. Gert Jan Veerman

15.15 uur - 15.30 uur *De betekenis van prof. H.L. Drucker voor de rechtswetenschap* door prof.mr. Corjo Jansen, hoogleraar rechtsgeschiedenis aan de Radboud Universiteit

15.30 uur – 15.45 uur *De politieke betekenis van mr. H. L. Drucker* door dr. Meine Henk Klijnsma, voormalig directeur parlementaire hervorming en auteur van ‘Om de democratie.’

15.45 uur – 16.00 uur *De ‘vaderhonger’ van Lodewijk en Wilhelmina Drucker* door drs. Akke Veerman-Hoornstra, klinisch psycholoog/psychoanalytica/infant mental healthspecialist

16.00 uur – 16.10 uur Uitreiking van het eerste exemplaar aan de burgemeester van Leiden, drs. Henri Lenferink

16.10 uur – 17.00 uur Een drankje

De biografie zal ter plekke te koop zijn

19-20 mei 2023 – Congres Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons, ‘Eten en Drinken’, Rijsel

Tijdstip: 19-20 mei

Locatie: l'Hospice Comtesse, 32 rue de la Monnaie, Lille

Op 19 en 20 organiseert het Congres Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons de internationale rechtshistorische dagen met als thema: Eten en Drinken. U kan het volledig programma [hier](#) raadplegen.

25 mei 2023 - prof.mr. Rick Verhagen over zekerheid en krediet in het Romeinse recht, Leiden

In mei 2023 organiseert Philips van Leyden b.p. de volgende lectio: prof.mr. Rick Verhagen over zekerheid en krediet in het Romeinse recht.

Meer informatie over dit evenement volgt.

8-10 juni 2023 – Conferentie ‘Standardisation and Localism in the Legal and Economic world of the Romans’, Brussel en Gent

Tijdstip: 8-10 juni

Locatie: Brussel en Gent

Van 8 tot 10 juni 2023 organiseren Emilia Mataix (Bilbao, Universidad del País Vasco UPV/EHU), Koenraad Verboven (Ghent University), Paul Erdkamp (Brussels, VUB) onder het internationale netwerk ‘Structural Determinants of Economic Performance in the Roman World’ en het Comité voor Rechtsgeschiedenis (KVAB) de conferentie ‘Standardisation and Localism in the Legal and Economic world of the Romans’ te Gent en Brussel.

Het programma vindt u [hier](#).

16-17 november 2023 - ‘Wine & Institutions in the Ancient World’ , Gent

Tijdstip: 16-17 november

Locatie: Gent

Op 16 en 17 november organiseren dr. Dimitri Van Limbergen (Universiteit Gent) en dr. Paulina Komar (UKS Warschau) een internationale conferentie over “Wijn en Institutionele kaders in de Oudheid.” Met deze conferentie willen ze onderzoeken hoe wijn werd geproduceerd, verhandeld en geconsumeerd binnen dit soort institutionele kaders in het oude Middellandse-Zeegebied, in het Oosten en het Westen, en van de Klassieke tot de Late Oudheid.

Meer info vindt u [hier](#).

Varia

Vacature juniorprofessoraat over de geschiedenis van Vlaanderen vanuit het perspectief van Europese en globale verstrengeling, Universität Paderborn

De Universiteit van Paderborn heeft een vacature voor een juniorprofessor over de geschiedenis van Vlaanderen vanuit het perspectief van Europese en globale verstrengeling.

Tot het takenpakket van de juniorprofessor behoren niet alleen het geven van cursussen binnen de vaste studieprogramma's van het Historische Instituut en het nieuwe masterprogramma „BeNeLux-Studien“ met een totale leslast van 4 Semesterwochenstunden oftewel lesuren, maar ook actieve medewerking in het Belgiëcentrum en het BelgienNet van de universiteit, alsook deelname aan het onderzoeksnetwerk over het ontstaan van de BeNeLux-regio dat momenteel opgericht wordt.

Organisatie: Universität Paderborn, Fakultät für Kulturwissenschaften, Historisches Institut

Contactpersoon: Prof. Dr. Sabine Schmitz

E-mailadres: sschmit@mail.uni-paderborn.de

Organisatie website: bewerbung.uni-paderborn.de

Voor meer informatie, zie [hier](#).

Het archief van OVR is nu toegankelijk voor iedereen

Voor een ieder die zich wil verdiepen in de historie van de Stichting Oud-Vaderlands Recht (OVR) of het archief van deze stichting anderszins wil gebruiken voor rechtshistorisch onderzoek, kan nu heel eenvoudig online de archiefinventaris raadplegen en offline het archief in Haarlem bezoeken.

Korte historie

In 1879 werd opgericht de Vereeniging tot uitgaaf der bronnen van het Oude Vaderlandsche Recht. De Vereeniging was het initiatief van twee juristen, J.A. Fruin (1829-1884) en M.S. Pols (1831-1897), respectievelijk hoogleraar privaatrecht en strafrecht in Utrecht. Volgens artikel 2 van het in 1879 vastgestelde reglement stelde de Vereeniging zich ten doel 'uit te geven zulke stukken, welke als rechtsbronnen in den ruimsten zin des woords kunnen beschouwd worden, als landrechten, dijkrechten, markenrechten, stedelijke keuren en verordeningen, belangrijke vonnissen en uitspraken, van de vroegste tijden af tot het einde der 16e eeuw.'

De oprichting van de Vereeniging kan niet los worden gezien van de Wet op het Hooger Onderwijs uit 1876, die onderwijs in 'het oud-vaderlandsche recht en zijne geschiedenis' verplicht stelde aan alle juridische faculteiten, zij het niet als examenvak. Het aantal leden bedroeg aanvankelijk maar enkele tientallen: 52 bij de oprichting, in 1885 nog maar 43. Lidmaatschap werd meestal gemotiveerd door werkzaamheden in de universitaire wereld.

Vele jaren bracht de Vereeniging tot stand waarvoor zij was opgericht: het uitgeven van bronnen. In 1880 verscheen als eerste *Het rechtsboek van Den Briel beschreven in vijf tractaten, door Jan Matthijsen*. Daarna volgden met een indrukwekkend tempo vele rechtsbronnen, tot aan de 21e eeuw toe. Eveneens vanaf 1880 gaf de Vereeniging het periodiek *Verslagen en Mededeelingen* uit, dat in de praktijk voornamelijk gericht was op de studie van het middeleeuwse recht van

inheemse oorsprong. In recenter tijd verschenen echter vaker bijdragen die op een latere periode betrekking hadden. Ook de focus van de rechtsbronnen werd geleidelijk verruimd van 'tot het einde der 16e eeuw' via 'de invoering der Fransche wetgeving' (1811 dus) tot een naoorlogs besluit om in het geheel geen tijdsgrens meer te hanteren.

Het aantal beoefenaren van de rechtsgeschiedenis en leden van de Vereeniging fluctueerde nogal. Telde zij in 1952 164 leden, in 1963 waren het er 328 en 368 in 1975. Feitelijk hadden de leden weinig te zeggen, want nieuwe bestuursleden werden voor onbepaalde tijd door coöptatie benoemd. Daarom was de omzetting van de Vereeniging in een stichting in 1976 een formaliteit. De jaarlijkse bijdragen waren nu afkomstig van 'contribuanten', waarvan het aantal nog even toenam tot tegen de 400 in het begin van de jaren tachtig. Maar daarna zette de daling in.

De doelstelling van vereniging en stichting werd gerealiseerd in een aantal series. Vanaf het begin werden bronuitgaven ondergebracht in een serie Werken, en wel een eerste reeks van 1880 tot 1903, een tweede reeks van 1900 tot 1930 en een derde reeks van 1931 tot 1975. De stichting zette de reeks Werken voort vanaf 1977 tot 2005. Daarnaast was er vanaf 1880 de reeks *Verslagen en Mededeelingen*, die werd gecontinueerd tot het einde van de twintigste eeuw.

Nieuw was het sinds 1979 uitgebrachte *Rechtshistorisch Nieuws* dat de contribuanten en andere geïnteresseerden op de hoogte wilde houden van ontwikkelingen, uitgaven en evenementen op rechtshistorisch terrein. Maar een omwenteling was het in 1999 voor het eerst uitgegeven halfjaarlijkse tijdschrift *Pro Memorie*. Het kwam in de plaats van de *Verslagen en Mededeelingen* en het *Rechtshistorisch Nieuws* en wilde 'naast artikelen over de rechtsgeschiedenis van de oude Nederlanden en van de voormalige overzeese vestigingen van het huidige Nederland en België ook recensies, kronieken, necrologieën, interviews, opiniërende bijdragen etc. bevatten'. Voor het eerst werd dus uitdrukkelijk de aandacht gericht op de zuidelijke Nederlanden. De eerste redactie bestond dan ook uit vier Vlamingen en zes Nederlanders. *Pro Memorie* bestaat tot op de dag van vandaag.

Een in diezelfde tijd gestart project was de samenstelling en uitgave van 'Procesgidsen'. Een Begeleidingscommissie, ingesteld door het bestuur van de stichting, zocht auteurs aan om de procesgang in civiele zaken bij de verschillende rechtscolleges in de Republiek der Verenigde Nederlanden te beschrijven. De eerste, in 2000 verschenen procesgids, beschreef de Staatse Raad van Brabant. Inmiddels hebben van alle gerechtshoven procesgidsen het licht gezien.

Het archief

Het oudste deel van het archief van de Vereeniging is in 1944 verloren gegaan bij de oorlogshandelingen in Arnhem. Vanaf die tijd is het archief grotendeels bewaard gebleven. De geschiedenis van de Vereeniging is gelukkig nog goed te achterhalen uit de *Verslagen en Mededeelingen*, waarin ook jaarverslagen zijn opgenomen.

Het archief van Vereniging en Stichting werd in bewaring gegeven bij het Rijksarchief in Utrecht, waar in 1993 daarvan een inventaris werd samengesteld. Ook de reeks publicaties maakte daarvan deel uit. In 2010 werden recentere aanvullingen daarin verwerkt. Het archief van de jongere periode kwam terecht in het Noord-Hollands Archief in Haarlem, aangezien de penningmeester daar werkzaam was. In 2019 werd besloten het gehele OVR-archief in Haarlem onder te brengen en een nieuwe, geïntegreerde inventaris te maken. Deze is nu gereed.

De online toegang tot de inventaris: [zie hier](#).

Het adres van het Noord-Hollands Archief: Jansstraat 40, 2011 RX Haarlem

Openingstijden studiezaal:

Dinsdag t/m vrijdag: 09.00 - 16.00 uur

Iedere derde zaterdag van de maand: 09.00 - 16.00 uur

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be. Omdat wij graag ervoor zorgen dat de Courant piekfijn uitziet, maken we die altijd een paar dagen eerder op. Berichten die op de voorlaatste en laatste dag van de maand toekomen, komen daardoor niet in meer de eerstvolgende courant, maar in de daaropvolgende Courant. Hou daar dus rekening mee als u een mededeling hebt voor de Courant.